

Perspektive filozofije

Tematski blok mladih urednika

Uz temu

Ova bi se tematska cjelina zbog svoje posebnosti trebala zapravo zvati 'autorska cjelina', jer radovi koje sadrži nisu povezani sadržajnim značajkama i tematskom podudarnošću, nego pripadnošću autora Krugu mladih urednika časopisâ *Filozofska istraživanja* i *Synthesis philosophica*. Temat je već samim naslovom dobio atribut 'perspektivnog', jer vjerujemo da oslikava osnovne tematske interese i tendencije razvoja filozofije i srodnih znanosti u neposrednoj budućnosti.

Krug mladih urednika ustanovljen je kao institucionalni *novum* u području znanstvenog izdavaštva u uredničkom mandatu od 2006. do 2009. godine. Time je značajka otvorenosti prema mladim autorima, koja je »bila ne samo trajno programsko obilježje nego i konstanta uređivačke politike u dosadašnjem postojanju časopisa«,¹ dospjela do pune afirmacije i dobila čvrsti organizacijski oblik. Članovi mladoga uredništva u prvome mandatu bili su: Davor Balić, Marita Brčić, Josip Ćirić, Bruno Ćurko, Duška Franeta, Dejan Donev, Snježan Hasnaš, Zvonimir Komar, Krunoslav Nikodem, Hrvoje Relja, Iva Rinčić, Slobodan Sadžakov, Barbara Stamenković, Marko Tokić, Ivana Zagorac, Joško Žanić i Martina Žeželj.

Tematsku cjelinu, koja predstavlja zajednički autorski nastup članova mladog uredništva na kraju prvog mandata, otvaraju dva teksta posvećena metafizičkim pitanjima. Hrvoje Relja bavi se komparacijom argumentativnih linija Aristotela i Tome Akvinskoga koje su ih odvele u različitim smjerovima razmatranja Čistog akta, Nepokretnog pokretača. Za Aristotela je on isključivo oblikovatelj ostale stvarnosti ukoliko je svršni uzrok te nema nikakav drugi uzročni utjecaj na ostalu stvarnost. Toma, upravo suprotno, smatra da je sva stvarnost, uključujući i materiju, u potpunosti uzrokovana Nepokretnim pokretačem. Rad razmatra različite misaone putove kojima su dvojica autora krenula, te ih nastoji osvijetliti kao putove metafizike same.

Sljedeći se pak tekst, onaj Martine Žeželj, osvrće na Heideggerovo povijesno osvještavanje metafizičkog mišljenja istine kod Platona. Tekst slijedi Heideggerovu interpretaciju Platonova poimanja istine prema VII. knjizi *Politeje*. U svome promišljanju biti istine, Heidegger se nastoji približiti izvornom iskustvu istine i istražiti razloge koji su vodili metafizičkom zaboravu izvornog iskustva. Tekst istražuje Heideggerovo nastojanje da posezanjem za prethodnim mišljenjem učini vidljivim razloge koji su doveli do gubitka iskonskog iskustva istine u metafizici te da nadvlada budući zaborav bitka.

Michelangelo, umjetnik-novoplatoničar, tema je teksta Marka Tokića. Rad brani tvrdnju da se Michelangelova umjetnost ne smije shvatiti tek kao puka

1

Ante Čović, »*Filozofska istraživanja* kao projekt integrativnog mišljenja«, *Filozofska istraživanja* 101 (1/2006), str. 6.

ilustracija novoplatoničke teorije, budući da je sam Michelangelo svoja djela smatrao nužnim proizvodom vlastitoga novoplatoničkog načina življenja. Teza je poduprta interpretacijom Michelangelovih djela, s posebnim naglasakom na svod Sikstinske kapele, kao primjer njegova slikarstva, te *Mojsija*, kao primjer skulptorstva. Potonji donosi uvid u Michelangelov postupak koji izravno omogućuje nastajanje novoplatoničkog pojma, što je ustvari osnovna tema ovoga rada.

Marita Brčić analizira značenje i važnost načela razlike kojeg je postavio John Rawls, kao i njegovo posustajanje u obrani toga načela. Rawlsova egalitarna koncepcija pravednosti, koju upravo načelo razlike izdvaja od ostalih liberalnih koncepcija pravednosti, doživjela je mnoga preispitivanja, pa i ona od strane samoga autora. Rad se usmjerava na uočene poteškoće u obrani načela razlike, istražuje relacije navedenog načela s idejom solidarnosti i ljudskog samopoštovanja te, završno, ulazi u kontekst ekonomskog sustava.

Identitet suvremenosti, kao i njegove transfiguracije, tema su teksta Snježana Hasnaša. Kao ogledni primjer, autor uzima radove Fredrica Jamesona. U originalnom analitičko-kritičkom odmaku od Jamesonovih teza, autor pretresa temeljne pojmove i Jamesonovu metodologiju, usmjeravajući se na kontekst propitivanja problemskog sklopa suvremenosti. Kritički naboj Jamesonove pozicije zaključno je sučeljen s Lyotardovom dijagnozom postmodernog stanja.

Nove perspektive suživota filozofije i psihologije u kontekstu psihoterapije, razmatra tekst Josipa Ćirića. Rad predstavlja tezu o »znanstvenolikosti životne filozofije« kroz koju se daje uvid u filozofsko čitanje pojedinih psihoterapijskih pravaca. Ukazuje se na učinkovitost integracije psihološkog i filozofskog pristupa te na daljnju potrebu pronalaženja komunikacijskih kanala između tih dviju znanosti. Zaključno se predstavlja, vjerojatno po prvi puta na našim prostorima, koncept filozofskoga savjetovanja.

Ivana Zagorac bavi se pojmom 'senzibilitet' unutar povijesnofilozofske tradicije. Težište rada stavljeno je na »zlatno« doba senzibiliteta, doba neposredno prije romantizma, tijekom kojega se filozofska misao intenzivno usmjeravala na oblikovanje koncepta senzibiliteta te, u sljedećem koraku, na definiranje 'senzibilnog čovjeka'. Kao ogledan primjer razmatra se Jean-Jacques Rousseau te se zaključno daju naznake njegova utjecaja na definiranje suvremenog koncepta bioetičkog senzibiliteta.

Iva Rinčić u svome tekstu tematizira pitanje bioetičke institucionalizacije kao procesa društvene realizacije fluidnih momenata bioetičke racionalnosti i bioetičke osjećajnosti. Reflektirajući spram teorije institucija Arnolda Gehlena, autorica kritički prosuđuje primjenjivost Gehlenove teorije na suvremene bioetičke institucije, razotkrivajući u konačnici njene preuske okvire. Rad izgrađuje tezu da je upravo ta napetost – proizašla iz potrebe za teorijskim utemeljenjem bioetičkih institucija i istovremene nedostatnosti postojećih teorija institucija – važan pokazatelj strukturalnih promjena koje se ne bi smjele zanemariti.

Radovi koji su obuhvaćeni ovom cjelinom, kao i radovi koje su ne samo članovi mladog uredništva nego mladi autori uopće objavili u ranijim svescima *Filozofskih istraživanja*, pokazuju izrazitu tematsku pa i disciplinarnu raznolikost što treba uzeti kao jasan znak intelektualne širine u kojoj nastupa nova filozofska generacija. S druge strane, u istom se znaku časopis *Filozofska istraživanja* potvrđuje kao institucija integrativnog mišljenja sa zajamčenom budućnošću.

Ivana Zagorac